

BAŞSAĞLIĞI

Odamız Meclisi Eski Üyesi

İbrahim Keleş'in

vefatını büyük bir teessürle öğrenmiş bulunuyoruz.

Merhuma Allah'tan rahmet,
ailesine ve camiamıza başsağlığı dileriz.

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

İhracat iklimindeki bozulma sürüyor

İHRACAT iklimindeki bozulma devam ediyor. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)**

Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, eşik değeri 50'nin altında kalarak Eylülde 49 olarak gerçekleşti. Ağustos ayında da eşik değerinin altında kalan endeks, 49.1 olarak kaydedilmişti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Öte yandan, ABD'de ekonomik aktivite üçüncü çeyrek sonunda da genişlemeyi sürdürdü. Üretim ağustosta olduğu gibi çok sınırlı bir artış gösterdi. Orta Doğu'da talep genel olarak canlılığını korudu.

FOTOGRAF: KARAR ARŞİV

İhracatta bozulma sürüyor OVP hedefleri tutmayabilir

İhracat ikliminde bozulma sürüyor. **İstanbul Sanayi Odası** Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi eşik değer 50,0'nin altında kalarak Eylül ayında 49,0 olarak gerçekleşti. **Üst üste iki aydır eşik değerinin altında seyreden ihracat iklimi endeksi OVP'de 2023 yılı için belirlenen 255 milyar dolarlık hedefin tutmayacağına işaret ediyor.**

Hükümetin 2024-2026 dönemini kapsayan Orta Vadeli Programı'na göre 2023'te 255, 2024'de 267, 2025'te 283 ve 2026'da 302 milyar dolarlık ihracat hedefi yer alıyor. Ancak ihracat iklimindeki bozulma bu hedeflerin tutmayacağına işaret ediyor. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen

İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Eylül 2023 dönemi sonuçları açıklandı. **(ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi** eşik değer 50,0'nin altında kalarak Eylül 2023'te 49,0 olarak gerçekleşti. Ağustos ayında da eşik değerinin altında kalan endeks 49,1 olarak gerçek-

leşmişti. Türk imalatçıların ihracat pazarlarındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa'daki zayıflık nedeniyle Eylül ile üst üste iki ay bozuldu. Büyümenin merkezi yine Orta Doğu ve Hindistan olurken, ABD'de talep koşullarını üçüncü çeyrek sonunda genel olarak istikrarlı seyretti. İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bo-

zulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Türk imalatçıların Avrupa'daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite Eylül ayında düşüş kaydetti. Bu pazarlar

toplamda Türk imalat **sanayi** ihracatının yaklaşık yüzde 23'ünü oluşturuyor. Avrupa'nın diğer ülkelerine baktığında, Hollanda, Avusturya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde de üretim azaldığı görüldü. İspanya, İrlanda ve Yunanistan'daki büyüme ise görece pozitif oldu.

-EKONOMİ SERVİSİ

ORTA DOĞU'DA TALEP CANLILIĞINI KORUDU

ABD'de ekonomik aktivite üçüncü çeyrek sonunda da genişlemeyi sürdürdü. Üretim ağustosta olduğu gibi çok sınırlı bir artış gösterdi. Orta Doğu'da talep genel olarak canlılığını korudu. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan'da büyüme ivme kazanırken, Katar'da da ekonomik aktivite belirgin artış sergiledi. Mısır ve Lübnan'da ise üretimin azaldığı görüldü. Orta Doğu hariç tutulduğunda, anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en hızlı genişleme Hindistan'da ölçüldü. Bu ülkede büyüme bir önceki aya çok yakın seyretti ve güçlü seyrini korudu. Diğer BRIC ülkelerinin performanslarında ise farklılıklar gözlemlendi. Rusya'da üretim belirgin bir şekilde artmaya devam ederken, Çin'de büyüme son 9 ayın en düşük seviyesine geriledi. Brezilya'da ekonomik aktivite ağustosta hafif artışın ardından yeniden düşüş geçti. Bu düşüş hafif olmasına rağmen yaklaşık son 2,5 yılın en belirgin düzeyinde gerçekleşti.

4'ÜNCÜ ÇEYREK İÇİN İHRACAT BEKLENTİSİ 4,5 İTHALAT İSE 16 PUAN ARTTI

Ticaret Bakanlığı, bu yılın dördüncü çeyreğine ilişkin Dış Ticaret Beklenti Anketi'ni açıkladı. Buna göre, ihracat beklenti endeksi, bu dönemde bir önceki çeyreğe göre 4,5 puan arttı. Yılın üçüncü çeyreğinde 109,5 seviyesinde olan endeks, son çeyrekte 114'e yükseldi. Endeks geçen yılın aynı dönemine göre ise 5,9 puan artış gösterdi. Endeksi, gelecek 3 aya ilişkin ihracat beklentisi, ihracat sipariş beklentisi ve şu anda kayıtlı ihracat sipariş düzeyi artış yönünde, son 3 aydaki ihracat sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler ise azalış yönünde etkilendi. Bu yılın dördüncü çeyreğine ilişkin ithalat beklenti endeksi ise bir önceki çeyreğe göre 16 puan artarak 121,3 seviyesinde gerçekleşti. Endeks geçen yılın aynı dönemine göre de 7,6 puan arttı. İthalat beklenti endeksinin, gelecek 3 aya ilişkin ithalat beklentisi, ithalat birim fiyatı beklentisi ile son 3 aydaki ithalat sipariş düzeyi sorusuna yönelik değerlendirmeler artış yönünde, şu anda kayıtlı ithalat sipariş düzeyi sorusuna yönelik değerlendirmeler ise azalış yönünde etkilendi.

TÜİK: İTHALAT MİKTAR ENDEKSİ YÜZDE 10,9 ARTTI

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, ihracat birim değeri endeksi ağustos ayında bir önceki yılın aynı aya göre yüzde 1,8 oranında azaldı. TÜİK, ağustos ayına ilişkin dış ticaret endekslerini açıkladı. Buna göre, ihracat birim değeri endeksi ağustos ayında bir önceki yılın aynı aya göre yüzde 1,8 oranında azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı aya göre gıda, içecek ve tütünde yüzde 1,2 azaldı, ham maddelerde (yakıt hariç) yüzde 16,0 azaldı, yakıtlarda yüzde 19,9 azaldı. Ağustos ayında birim değeri endeksi bir tek imalat **sanayinde** (gıda, içecek, tütün hariç) artış gösterdi. İmalat **sanayindeki** birim değeri endeksi artışta yüzde 0,8 seviyesinde gerçekleşti. TÜİK verilerine göre, ihracat miktar endeksi ağustos ayında bir önceki yılın aynı aya göre yüzde 3,4 arttı. Endeks bir önceki yılın aynı aya göre gıda, içecek ve tütünde yüzde 9,4, yakıtlarda yüzde 28,3, imalat **sanayinde** (gıda, içecek, tütün hariç) yüzde 0,3 artarken, ham maddelerde (yakıt hariç) yüzde 7,2 azaldı. İthalat birim değeri endeksi ağustos ayında bir önceki yılın aynı aya göre yüzde 16,1 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı aya göre, gıda, içecek ve tütünde yüzde 10,7, yakıtlarda yüzde 46,1, ham maddelerde (yakıt hariç) yüzde 16,3, imalat **sanayinde** (gıda, içecek, tütün hariç) yüzde 4,4 geriledi. İthalat miktar endeksi ise ağustos ayında bir önceki yılın aynı aya göre yüzde 16,1 azaldı. Endeks bir önceki yılın aynı aya göre, gıda, içecek ve tütünde yüzde 1,1, yakıtlarda yüzde 13,2, imalat **sanayinde** (gıda, içecek, tütün hariç) yüzde 11,5 arttı, ham maddelerde (yakıt hariç) ise yüzde 20,0 azaldı. İhracat birim değeri endeksinin ithalat birim değeri endeksinin bölünmesiyle hesaplanan ve 2022 yılı ağustos ayında 74,2 olarak elde edilen dış ticaret haddi, 12,6 puan artarak, 2023 yılı ağustos ayında 86,8 oldu.

'AVRUPA'DAKİ ZAYIFLIK TÜRK İMALATÇILARINA ENGEL OLUŞTURDU'

ISO'nun açıkladığı verileri değerlendiren S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, 'Avrupa'daki ekonomik zayıflık Eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona eren dış pazar satışlarından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı. Buna ek olarak ABD'deki büyümenin ilmi seyretmesi sonucu, kilit ihracat pazarları içerisinde talep artışının ana kaynağı yine BAE oldu. Rusya'da da ekonomik aktivite dirençli görünümünü korudu' ifadelerini kullandı

AVRUPA'DAN TALEP AZALDI İHRACAT İKLİMİ ZAYIFLADI

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi eşik değer 50,0'nin altında kalarak Eylül 2023'te 49,0 olarak gerçekleşti. Ağustos ayında da eşik değerinin altında kalan endeks 49,1 olarak gerçekleşmişti. Türk imalatçıların ihracat pazarlarındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa'daki zayıflık nedeniyle eylül ile üst üste iki ay bozulmuş oldu.

İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen tale-

bin azalmasından kaynaklandı. Türk imalatçıların Avrupa'daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite eylül ayında düşüş kaydetti. ABD'de ekonomik aktivite üçüncü çeyrek sonunda da genişlemeyi sürdürdü. Üretim ağustosta olduğu gibi çok sınırlı bir artış gösterdi. Orta Doğu'da talep ise genel olarak canlılığını korudu.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet ko-

şullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası** (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Eylül 2023 dönemi sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

İstanbul Sanayi Odası Türkiye İhracat İklimi Endeksi hakkında değerlendirmede bulunan S&P Global Market Intelligence Ekono-

mi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi: "Avrupa'daki ekonomik zayıflık eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona ererken dış pazar satışları açısından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı. Buna ek olarak ABD'deki büyümenin ılımlı seyretmesi sonucu, kilit ihracat pazarları içerisinde talep artışının ana kaynağı yine BAE oldu. Rusya'da da ekonomik aktivite dirençli görünümünü korudu."

PLASFED Başkanı Karadeniz: Plastik Sektörü İSO 500'de Güç Kaybetti

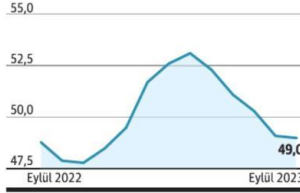
■ İSO İstanbul Sanayi Odası'nın, Türkiye'nin 2022 yılı 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının sonuçlarını açıklamasının ardından değerlendirmelerde bulunan Plastik Sanayicileri Federasyonu (PLASFED) Yönetim Kurulu Başkanı Ömer Karadeniz; "Sanayimiz açısından zor bir yılı geride bıraktığımız, raporun bizlere sağladığı bilgilerde de net şekilde görülüyor. Plastik sektöründen listeye giren firma sayısının 15'ten 13'e düştüğünü görüyoruz. Çatı kuruluş PLASFED Plastik Sanayicileri Federasyonu olarak sektördeki ülkemize önemli katkılar sağlayan işletmelerimizin desteklenmesi gerektiğinin altını çizen Ömer Karadeniz, "2022 yılında İSO 500'ün üretimden net satışları yüzde 119 oranında artarak 2,05 trilyon TL'den 4,48 trilyon TL'ye yükseldi. Bir taraflıyla bu veri 2022 yılında yaşanan sert enflasyonu da gözler önüne se-

riyor. Listenin İSO tarafından oluşturulmuş olan 10'lu sektör gruplandırılmasına göre yapılan dağılıma bakıldığında, yüzde 75'e yakınının 5 sektör grubunda toplandığını görüyoruz. Bu firmalar sektörümüzle bağlantılı olup, 101'i gıda ürünleri sanayi, 96 firmayla ana metaller ve makine imalat sanayi, 71 firmayla kimyasal ürünler, plastik ve kauçuk ürünler sanayi, 56 firmayla elektrikli teçhizat ve elektronik ürünler sanayi ve 50 firmayla kara, deniz taşıtları yan sanayisidir" açıklamasında bulundu.

İSO İhracat İklimi Endeksi

İhracat iklimi eylülde de eşik değerin altında

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, geçen ay 49'a geriledi. Endeks ağustos ayında da 49,1 olarak ölçülmüştü.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin Eylül 2023 sonuçları açıklandı. Endekste eşik değeri olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, eylülde eşik değeri 50'nin altında kaldı ve 49 olarak gerçekleşti. Ağustosta 49,1 olan endeks, eylülde 49'a gerileyerek üst üste iki ay 50 olan eşik değeri altında kalmış oldu.

Türk imalatçıların ihracat pazarlarındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa'daki zayıf nedeni ile eylül ile üst üste iki ay bozuldu. Büyümenin merkezi yine Orta Doğu ve Hindistan olurken, ABD'de talep koşulları üçüncü çeyrek sonunda genel olarak istikrarlı seyretti.

İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bozulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Türk imalatçıların Avrupa'daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite eylül ayında düşüş kaydetti. Bu pazarlar toplamda Türk imalat **sanayi** ihracatının yaklaşık yüzde 23'ünü oluşturuyor.

Avrupa'nın diğer ülkelerine bakıldığında, Hollanda, Avusturya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde de üretimin azaldığı görüldü. İspanya, İrlanda ve Yunanistan'daki büyüme ise görece pozitif oldu.

Katar'da ekonomik aktivitede belirgin artış

Orta Doğu'da talep genel olarak canlılığını korudu. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan'da büyüme ivme kazanırken, Katar'da da ekonomik aktivite belirgin artış sergiledi.

Mısır ve Lübnan'da ise üretimin azaldığı görüldü. Orta Doğu hariç tutulduğunda, anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en hızlı genişleme Hindistan'da ölçüldü. Bu ülkede büyüme bir önceki aya çok yakın seyretti ve güçlü seyrini korudu.

AB'deki zayıflık Türk üreticiler için engel

S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Avrupa'daki ekonomik zayıflık eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona ererken dış pazar satışları açısından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı. Buna ek olarak ABD'deki büyümenin ilimlı seyretmesi sonucu, kilit ihracat pazarları içerisinde talep artışının ana kaynağı yine BAE oldu. Rusya'da da ekonomik aktivite dirençli görünümünü korudu" değerlendirmesini yaptı.

'Türkiye modeli' şirketleri ihracatçı değil ithalatçı yapmış

KRİTİK AÇI

İsmet Özkul

ismetozkul@gmail.com

Bundan önce 2022 yılı İstanbul Sanayi Odası'nın ISO-500 En Büyük 500 Sana-yi Kuruluşu ve Merkez Bankası'nın sektör bilançoları verileri ile Erdoğan iktidarının seçimler öncesinde "Türkiye ekonomi modeli" diyerek uyguladığı politikaların şirketler dünyasına nasıl yansıdığını ele almıştık. Bu kez Türkiye İstatistik Kurumu'nun girişim özelliklerine göre dış ticaret istatistikleri ile söz konusu politikaların dış ticaret cephesine nasıl yansıdığını bakacağız:

► 2022 yılında ihracat yapan girişim sayısı 114 bin 155, ithalat yapanların sayısı ise 173 bin 302 oldu. Bir önceki yıl 101 bin 319 ihracatçı girişime karşılık 102 bin 931 ithalatçı girişim vardı.

► 2022'de ihracat yapan girişim sayısı 12 bin 836 ve yüzde 12,67 artarken, ithalat yapan sayısı 70 bin 371 adet ve yüzde 68,37'lik bir artışla adeta bir patlama yaşadı.

► 2021 yılında ihracat yapanlarla ithalat yapan girişim sayıları yaklaşık olarak birbirine denk idi. İthalat yapanların sayısı ihracatçıyapanlardan sadece yüzde 1,59 ve bin 612 adet fazlaydı. 2022 yılında ise ithalatçılarla ihracatçılar arasındaki fark 59 bin 147'ye fırladı. İhracat yapan her 100 girişime karşılık 151 bin 81 girişim ithalat yapar hale geldi.

► Özellikle çalışan sayısı 10'dan az olan mikro işletmelerde ithalat yapanların sayısındaki artış dikkat çekici. Bu grupta ihracat yapanların sayısı 9 bin 907 ve yüzde 15,62 artarken, ithalat yapanların sayısı, 70 bin 716 ve yüzde 109,03'lük bir artışla ikiye katlandı. 2021'de her 100 ihracatçı mikro işletmeye karşı 102 bin 28 olan ithalatçı mikro işletme sayısı 2022'de 184 bin 91'e fırladı.

► Sanayi imalatı yapan mikro işletmelerde bile ihracatçı

sayısı yüzde 15,83, artarken ithalatçı sayısındaki artış yüzde 50,07'yi buldu. 2021'de sanayi sektöründeki mikro işletmelerde her 100 ihracatçıya karşı 62,72 olan ithalatçı sayısı 2022'de 81,27'ye yükseldi.

► Tüm büyüklük ölçeklerinde ihracatın ithalatı karşılama oranı geriledi. En yüksek düşüş mikro işletmelerde gerçekleşti. Mikro işletmelerde ihracatın ithalatı karşılama oranı 34,52 puan birden düştü.

"Türkiye ekonomi modeli", dış ticaret açığının 100 milyar doları aşarak rekor kırmasına, cari açığın patlamasına yol açmasının yanısıra, en küçüğünden en büyüğüne şirketleri ithalata özendirmiş ve ekonominin ithalat bağımlılığını daha da artırmış.

► İthalat yapan girişim sayısının en fazla arttığı ülke grupları Avrupa Birliği, Asya ve Orta Amerika. 2022'de Avrupa Birliği'nden ithalat yapan girişim sayısı yüzde 77,50, Orta Amerika ve Karayipler'den ithalat yapanların sayısı yüze 77,15 arttı. COVID-19 salgınının etkisiyle Çin, Hindistan, Vietnam, Pakistan karşısında lojistik avantaj desteğiyle atılım yapmayı hayal ederken, tam tersine Asya ülkelerinden ithalat yapan girişim sayısı yüzde 68,66'lık bir sıçrama kaydetti.

Girişim özelliklerine göre dış ticaret istatistiklerine de bir kez daha ortaya koyuyor ki Cumhurbaşkanı Erdoğan liderliğinde "ihracatı artıracak, cari açığı kapatacak" diyerek uygulanan "Türkiye ekonomi modeli", dış ticaret açığının 100 milyar doları aşarak rekor kırmasına, cari açığın patlamasına yol açmasının yanısıra, en küçüğünden en büyüğüne şirketleri ithalata özendirmiş ve ekonominin ithalat bağımlılığını daha da artırmış. Hem de döviz rezervlerinin bu kadar kötü durumda olduğu koşullarda, durumu daha da ağırlaştırma pahasına...

İSO Türkiye ihracat iklimi endeksi yüzde 49'a geriledi

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin Eylül 2023 sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, eylülde eşik değer 50'nin altında kaldı ve 49 olarak gerçekleşti. Ağustosta 49,1 olan endeks, eylülde 49'a

Katar'da ekonomik aktivitede artıyor

Orta Doğu'da talep genel olarak canlılığını korudu. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan'da büyüme ivme kazanırken, Katar'da da ekonomik aktivite belirgin artış sergiledi. Mısır ve Lübnan'da ise üretimin azaldığı görüldü.

gerileyerek üst üste iki ay 50 olan eşik değerinin altında kalmış oldu. Türk imalatçılarının ihracat pazar-

larındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa'daki zayıflık nedeniyle eylül ile üst üste iki ay bozuldu.

Avrupa'dan kaynaklı

İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bozulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Türk imalatçılarının Avrupa'daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite eylül ayında düşüş kaydetti.

İhracatta iyileşme zorlaştı

TÜRKİYE'DEKİ ihracatçıların en büyük pazarlarından olan Avrupa'da yükselen resesyon, ihracat iklimindeki bozulmanın sürmesine neden oluyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi verilerine göre endeks eylülde de eşik değer olan 50'nin altında kaldı ve 49 oldu.

Böylece ağustos ayında 49.1 olan **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, eylülde gerileyerek üst üste iki ay eşik değerinin altında kalmış oldu. Endeksi yorumlayan S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi:

"Avrupa'daki ekonomik zayıflık eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona ererken dış pazar satışları açısından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı. Buna ek olarak ABD'deki büyümenin

ılımlı seyretmesi sonucu, kilit ihracat pazarları içerisinde talep artışının ana kaynağı yine BAE oldu. Rusya'da da ekonomik aktivite dirençli görünümünü korudu."

İthalatta miktar arttı

Öte yandan Türkiye'nin ithalat miktarında ise artış devam etti.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun dün açıkladığı "Dış Ticaret Endeksleri, Ağustos 2023" raporuna göre ihracat birim değer endeksi Ağustos 2022'ye kıyasla yüzde 1.8 azalırken ihracat miktar endeksi yüzde 3.4 arttı. Buna karşın ithalat birim değer endeksi yüzde 16.1 azalırken ithalat miktar endeksi ise yüzde 10.9 arttı. Endeks bir önceki yılın aynı ayına göre; gıda, içecek ve tütünde yüzde 1.1, yakıtlarda yüzde 13.2, imalat **sanayinde** (gıda, içecek, tütün hariç) yüzde 11.5 arttı.

● **Ekonomi Servisi**

İSO imalat sektör endeksi geriledi

TÜRKİYE imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, eylül ayında 49'a geriledi.

Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

Ağustosta 49,1 olan endeks, eylülde 49'a gerileyerek üst üste iki ay 50 olan eşik değerinin altında kalmış oldu.

İSO Türkiye İhracat İklimi Endeksi eylülde 49 oldu

S&P Direktörü Harker, “Avrupa’daki ekonomik zayıflık eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona ererken dış pazar satışları açısından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı” dedi

S&P Direktörü Harker, ‘Avrupa’daki ekonomik zayıflık eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona ererken dış pazar satışları açısından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı’ dedi Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, geçen ay 49’a geriledi. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**’nin Eylül 2023 sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50’nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50’nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. **İSO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, eylülde eşik değer 50’nin altında kaldı ve 49 olarak gerçekleşti. Ağustosta 49,1 olan endeks, eylülde 49’a gerileyerek üst üste iki ay 50 olan eşik değerinin altında kalmış oldu. Türk imalatçılarının ihracat pazarlarındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa’daki zayıflık nedeniyle eylül ile üst üste iki ay bozuldu. Büyümenin merkezi yine Orta Doğu ve Hindistan olurken, ABD’de talep koşulları üçüncü çeyrek sonunda genel olarak istikrarlı seyretti. İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bozulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa’dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Türk imalatçılarının Avrupa’daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa’da ekonomik aktivite eylül ayında düşüş kaydetti. Bu pazarlar toplamda Türk imalat **sanayi** ihracatının yaklaşık yüzde 23’ünü oluşturuyor. Avrupa’nın diğer ülkelerine bakıldığında, Hollanda, Avusturya, Polonya ve Çek Cumhuriye-

ti’nde de üretimin azaldığı görüldü. İspanya, İrlanda ve Yunanistan’daki büyüme ise görece pozitif oldu. Öte yandan, ABD’de ekonomik aktivite üçüncü çeyrek sonunda da genişlemeyi sürdürdü. Üretim ağustosta olduğu gibi çok sınırlı bir artış gösterdi.

EKONOMİK AKTİVİTEDE BELİRGİN ARTIŞ

Orta Doğu’da talep genel olarak canlılığını korudu. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan’da büyüme ivme kazanırken, Katar’da da ekonomik aktivite belirgin artış sergiledi. Mısır ve Lübnan’da ise üretimin azaldığı görüldü. Orta Doğu hariç tutulduğunda, anket kapsamında takip edilen ülkeler içerisinde en hızlı genişleme Hindistan’da ölçüldü. Bu ülkede büyüme bir önceki aya çok yakın seyretti ve güçlü seyrini korudu. Diğer BRIC ülkelerinin performansların-

da ise farklılıklar gözlemlendi. Rusya’da üretim belirgin bir şekilde artmaya devam ederken, Çin’de büyüme son 9 ayın en düşük seviyesine geriledi. Brezilya’da ekonomik aktivite ağustos ayındaki hafif artışın ardından yeniden düşüşe geçti. Bu düşüş hafif olmasına rağmen yaklaşık son 2,5 yılın en belirgin düzeyinde gerçekleşti. Açıklamada görüşlerine yer verilen S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, “Avrupa’daki ekonomik zayıflık eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona ererken dış pazar satışları açısından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı. Buna ek olarak ABD’deki büyümenin ılımlı seyretmesi sonucu, kilit ihracat pazarları içerisinde talep artışının ana kaynağı yine BAE oldu. Rusya’da da ekonomik aktivite dirençli görünümünü korudu.” değerlendirmesini yaptı. AA

İmalat sektöründe karamsarlık hakim

TÜRKİYE imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, geçen ay 49'a geriledi. Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi'nin Eylül 2023 sonuçları açıklandı. Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor. **İSO Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, eylülde eşik değer 50'nin altında kaldı ve 49 olarak gerçekleşti. Ağustosta 49,1 olan endeks, eylülde 49'a gerileyerek üst üste iki ay 50 olan eşik değerinin altında kalmış oldu. Türk imalatçıların ihracat pazarlarındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa'daki zayıflık nedeniyle eylül ile üst üste iki ay bozuldu. Büyümenin merkezi yine Orta Doğu ve Hindistan olurken, ABD'de talep koşulları üçüncü çeyrek sonunda genel olarak istikrarlı seyretti. İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bozulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Türk imalatçıların Avrupa'daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite eylül ayında düşüş kaydetti.

Dış ticaret haddi ağustosta arttı

TÜRKİYE İstatistik Kurumu (TÜİK), ağustos ayına ilişkin dış ticaret endekslerini açıkladı. Buna göre ihracat birim değer endeksi ağustosta yıllık yüzde 1,8, ithalat birim değer endeksi yüzde 16,1 azaldı. İhracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksinine bölünmesiyle hesaplanan ve Ağustos 2022'de 74,2 olarak

kaydedilen dış ticaret haddi 12,6 puan artışla 86,8'e çıktı. Öte yandan **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** ihracat iklimi Endeksi eşik değeri 50'nin altında kalarak Eylül 2023'te 49 olarak gerçekleşti.

İSO 500'ÜN EN BÜYÜKLERİ TÜPRAŞ, STAR RAFİNERİ VE FORD

1968'den bu yana İstanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2022 yılı sonuçları belli oldu. İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklanan araştırmada, 2022 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş, 418,4 milyar liralık satışlarıyla Tüpraş olurken, bu kuruluşu 189,2 milyar lira ile Star Rafineri takip etti. Üçüncü sırada ise 140,1 milyarlık üretimden satışlarıyla Ford Otomotiv yer aldı. İSO 500'de üretimden satışların 2022 yılında yüzde 119 artarak 2 trilyon 48 milyar liradan 4 trilyon 485 milyar liraya çıktığını kaydeden İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "Bu yüksek oranlı artışta, ihracattaki güçlü performansın yanı sıra canlı yurt içi talep, yükselen kur ve fiyatlar ile ihracat gelirlerinin TL karşılıklarındaki artış belirleyici rol oynadı" dedi. 6 Şubat Kahramanmaraş depremlerinde bölgenin önemli ekonomik zarara uğradığını dile getiren İSO Başkanı Erdal Bahçivan, "İSO 500 Büyük Listesi içinde her yıl bu ilimizden çok sayıda sanayi kuruluşumuz yer alıyor. 2021 listemizde bu rakam 72 idi. 2022 yılında ise bu sayının 66 olduğunu görüyoruz" diye konuştu.

İhracat iklimi endeksi yüzde 49'a geriledi

ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi eşik değer 50.0'nin altında kalarak Eylül 2023'te 49.0 olarak gerçekleşti. Ağustos ayında da eşik değerinin altında kalan endeks 49.1 olarak gerçekleşmişti.

EKONOMİ SERVİSİ

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, geçen ay 49'a geriledi.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin Eylül 2023 sonuçları açıklandı.

Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, eylülde eşik değer 50'nin altında kaldı ve 49 olarak gerçekleşti. Ağustosta 49,1 olan endeks, eylülde 49'a gerileyerek üst üste iki ay 50 olan eşik değerinin altında kalmış oldu.

Türk imalatçıların ihracat pazarlarındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa'daki zayıflık nedeniyle eylül ile üst üste iki ay bozuldu. Büyümenin merkezi yine Orta Doğu ve Hindistan olur-

ken, ABD'de talep koşulları üçüncü çeyrek sonunda genel olarak istikrarlı seyretti.

İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bozulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı.

Türk imalatçıların Avrupa'daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite

eylül ayında düşüş kaydetti. Bu pazarlar toplamda Türk imalat **sanayi** ihracatının yaklaşık yüzde 23'ünü oluşturuyor.

Avrupa'nın diğer ülkelere bakıldığında, Hollanda, Avusturya, Polonya ve Çek Cumhuriyeti'nde de üretimin azaldığı görüldü. İspanya, İrlanda ve Yunanistan'daki büyüme ise görece pozitif oldu.

Öte yandan, ABD'de ekonomik aktivite üçüncü çey-

rek sonunda da genişlemeyi sürdürdü. Üretim ağustosta olduğu gibi çok sınırlı bir artış gösterdi.

Orta Doğu'da talep genel olarak canlılığını korudu. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve Suudi Arabistan'da büyüme ivme kazanırken, Katar'da da ekonomik aktivite belirgin artış sergiledi.

Mısır ve Lübnan'da ise üretimin azaldığı görüldü. Orta Doğu hariç tutulduğunda, anket kapsamında takip

edilen ülkeler içerisinde en hızlı genişleme Hindistan'da ölçüldü. Bu ülkede büyüme bir önceki aya çok yakın seyretti ve güçlü seyrini korudu.

Diğer BRIC ülkelerinin performanslarında ise farklılıklar gözlemlendi. Rusya'da üretim belirgin bir şekilde artmaya devam ederken, Çin'de büyüme son 9 ayın en düşük seviyesine geriledi. Brezilya'da ekonomik aktivite ağustos ayındaki hafif artışın ardından yeniden düşüşe geçti. Bu düşüş hafif olmasına rağmen yaklaşık son 2,5 yılın en belirgin düzeyinde gerçekleşti.

Açıklamada görüşlerine yer verilen S&P Global Market Intelligence Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Avrupa'daki ekonomik zayıflık eylül ayında Türk imalatçıları için engel oluşturmaya devam etti ve üçüncü çeyrek sona ererken dış pazar satışları açısından firmaların önündeki seçenekleri sınırlandırdı. Buna ek olarak ABD'deki büyümenin ılımlı seyretmesi sonucu, kilit ihracat pazarları içerisinde talep artışının ana kaynağı yine BAE oldu. Rusya'da da ekonomik aktivite dirençli görünümünü korudu." değerlendirmesini yaptı.

Türkiye İhracat Endeksi

■ Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **Istanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**, geçen ay 49'a gerileme gösterdi.

Türkiye imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi**'nin Eylül 2023 sonuçları açıklandı.

KÜRESEL PİYASA ETKİSİ

Endekste eşik değer olan 50'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

ISO Türkiye İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi, eylülde eşik değer 50'nin altında kaldı ve 49 olarak gerçekleşti. Ağustosta 49,1 olan endeks, eylülde 49'a gerileyerek üst üste iki ay 50 olan eşik değerinin altında kalmış oldu. Türk imalatçıların ihracat pazarlarındaki genel talep koşulları özellikle Avrupa'daki zayıflık nedeniyle eylül ile üst üste iki ay bozuldu. Büyümenin merkezi yine Orta Doğu ve Hindistan olurken, ABD'de talep koşulları üçüncü çeyrek sonunda genel olarak istikrarlı seyretti.

İhracat pazarlarının talep koşullarındaki bozulma bir önceki aya oldukça yakın seyretti. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı.

İhracatta gerileme sürüyor

TÜRKİYE imalat sektörünün ana ihracat pazarlarındaki faaliyet koşullarını ölçen **İstanbul Sanayi Odasının (İSO) Türkiye** imalat sektörü ihracat iklimi endeksinin eylül 2023 dönemi sonuçları açıklandı.

İSO endeks eylülde 49 ile eşik değerinin altında kaldı. Ağustos ayında da eşik değerinin altında kalan endeks 49.1 olarak gerçekleşmişti.

Endekste eşik değer olan 50.0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamlar ihracat ikliminde iyileşmeye, 50'nin altındaki değerler ise bozulmaya işaret ediyor.

AVRUPA OLUMSUZ ETKİLEDİ

İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. İmalatçıların Avrupa'daki en büyük dört ihracat pazarı olan Almanya, Birleşik Krallık, İtalya ve Fransa'da ekonomik aktivite eylül ayında düşüş kaydetti. (İSTANBUL)

Tel Aviv borsası çöktü şekel kan kaybetti

EKONOMİ SERVİSİ

İSRAIL-FİLİSTİN gerginliği piyasaların ateşini yükseltti. Geçen hafta ABD'den gelen verilerle yön bulan piyasalar savaş gerginliğinin ardından değer kaybetti. Gerginlik petrol fiyatlarını ve bununla birlikte emtia tarafını da etkiledi. Ahlatıcı Yatırım Menkul Değerler'in piyasa notuna göre, "Altının onsu Mart 2023 tarihinden bu yana en düşük seviyesinde fiyatlama görürken gelişmelerin ardından 20 doların üzerinde yükseldi. Döviz ve altında artan talep sonucu bankalar alım satım makas aralığını genişletirken, işlem maliyetlerinin de arttığı görüldü."

BloombergHT'nin aktardığına göre İsrail'de para birimi şekel ise yüzde 2 oranında değer kaybetti. İsrail Merkez Bankası para birimindeki oynaklığa müdahale etmek için 30 milyar dolara varan döviz satışı programı açıkladı. Tel Aviv Borsası'nda büyük şirketlerin yer aldığı TA-35 endeksi ise yüzde 6.4 düşerken, bu son 37 ayın en büyük günlük kaybı olarak kayıtlara geçti.

TAHVİL STRESİ BİTMEYEN!

Londra Brent türü ham petrolün varil fiyatı, geçen haftayı yüzde 8.7'lik düşüşle 84 dolar seviyelerinde kapatmasına karşın, yeni haftanın ilk gününde 88.4 dolara kadar yükseldi.

Altının ons fiyatı, hafta sonu artan jeopolitik riskin ardından yüzde 1'e yakın değer kazancıyla 1.850 dolara yükseldi. Haziranda küresel piyasalar ABD kaynaklı bir tahvil getirisi stresi yaşıyordu.

Tahvil piyasasında son günlerde yeniden artan çalkantı ekonomik görünümü bulanıklaştırıyor.

Bank of America (BofA) stratejistleri, ABD tahvil piyasasıyla ilgili ülkenin kuruluşundan bu yana uzanan verilere dayanarak yaptıkları analizlerinde son üç yıldaki gibi uzun bir kayıp döneminin daha önce hiç yaşanmadığını bildirdiler. Brezilya, Çin, Japonya, Suudi Arabistan ve diğer ülkelerdeki merkez bankaları da ABD tahvil alımlarını durdurdu. Bazı durumlarda ise doğrudan satış yoluna gittiler. Dünyada elinde en çok ABD tahvili tutan ikinci ülke olan Çin ise 10 yıl önceki durumuna göre 500 milyar dolar daha az tahvil tutuyor.

İHRACAT İKLİMİNİ BOZACAK

Türk borsası da gerginlikten nasibini aldı. BIST 100 endeksi dün öğlen saatleri itibarıyla yüzde 1.28 oranında düşüşteydi. İsrail ve Filistin güçleri arasında başlayan çatışmalar Türkiye'nin ihracat iklimini de bozan bir gelişme oldu. **Istanbul Sanaayi Odası (İSO) Türkiye** İmalat Sektörü İhracat İklimi Endeksi Eylülde 49 ile eşik değer 50'nin altında kaldı. Ağustos ayında da eşik değerinin altında kalan endeks 49.1 olmuştu. İhracat iklimindeki zayıflama büyük ölçüde Avrupa'dan gelen talebin azalmasından kaynaklandı. Orta Doğu'da talep ise genel olarak canlılığını Eylül ayında korudu. Ekim ayında başlayan çatışmaların ekonomileri ve talebi etkilemesi iyi giden tek bölge olan Orta Doğu'nun da olumsuz dönmesi demek.

İhracatçı finansmana daha rahat erişecek

Merkez Bankası'nın bankalara gönderdiği uygulama talimatıyla ihracatı teşvik eden reeskont kredilerinde finansman maliyetinde yaklaşık 15 puan düşüş sağlanıyor. Öte yandan ihracatçıların ve KOBİ'lerin finansmana erişimini artıracak bir adımla firma reeskont limitleri de artıyor. Merkez'in kararıyla, mikro işletmeler için reeskont limiti 5 milyon lira, küçük işletmelere 50 milyon lira ve orta ölçekli işletmeler için de 250 milyon lira şeklinde güncellenecek.

REESKONT KREDİLERİ KARARI

İstanbul Sanayi Odası

(İSO) Başkanı Erdal Bahçivan Merkez Bankası reeskont kredileri kararını şöyle değerlendirdi: "İhracatçılarımız için hayati öneme sahip olan reeskont kredilerinde bir süredir yaşanan sıkıntı, **İstanbul Sanayi Odası** olarak gündemimizde olan, çözülmesi için çaba sergilediğimiz ve katkı sunduğumuz önemli konuydu.

ÇÖZÜM ODAKLI YAKLAŞIM

Bugün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın, ihracatı teşvik eden reeskont kredilerinde finansman maliyetini düşürmesi ve firma limitlerini yükseltmesi, ihracatçımız ve **sanayicimiz** adına sevindirici, değerli bir karardır. Üretim hayatımıza yönelik çözüm odaklı yaklaşım ve kararları nedeniyle Merkez Bankası Başkanımız Hafize Gaye Erkan'a ve çalışma arkadaşlarına **sanayicilerimiz** adına teşekkür ediyorum." ■ Milliyet